

Η πίστη κατά τους ορθοδόξους Πατέρες

/ [Γνώμες](#)

Οι Θεοφόροι Πατέρες θεωρούν την πίστη ως ψυχική αρετή και απόρροια της ταπείνωσης. Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς θα σημειώσει επί τούτου: «Η ταπείνωσις εις ύψος ανάγει το της δικαιοσύνης». Μόνον ο ταπεινός άνθρωπος μπορεί να πιστέψει και να αναχθεί στον ουράνιο πνευματικό κόσμο. Το αντίθετο, «ο έχων την οίησιν νομίζει εαυτόν μέγαν είναι και ου δεόμενον της θείας επικουρίας». Δηλαδή, εκείνος που έχει το ψυχικό πάθος της έπαρσης, θεωρεί πως είναι σπουδαίος. Αυτός, λοιπόν, πιστεύει πως δεν έχει ανάγκη τον Θεό, γι' αυτό και έχει απεμπολήσει την πίστη από τη ζωή του.

• **Σάββας Αλεξάνδρου, Θεολόγος**

Η πίστη λοιπόν προϋποθέτει την ταπείνωση, το σταύρωμα της ψυχρής λογικής και του άκρατου ορθολογισμού. Με αυτό το σκεπτικό, ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής, δίνοντας από τη δική του πλευρά τη διάσταση της πίστης, παρατηρεί: «Πίστις εστι

γνώσις αληθής, αναπόδεικτους έχουσα τας αρχάς, ως υπόστασις πραγμάτων των ου βλεπομένων». Δηλαδή, πίστη είναι γνώση αληθινή που δεν μπορεί να αποδειχθεί με τη λογική, γιατί αφορά ουράνιες και όχι ενδοκοσμικές καταστάσεις. Παρακάτω δε, συνεχίζοντας ο μεγάλος αυτός φιλοκαλικός Πατέρας, σημειώνει: «Πίστη είναι μια γνώση υπερφυσική, κατά την οποία η ταπεινή ψυχή ενώνεται ερωτικά με τον Θεό».

Ο άγιος Συμεών ο νέος Θεολόγος, πάλι, αφορμώμενος από την αρετή της πίστης θα τονίσει: «Πίστις εστί το αποθανείν υπέρ Χριστού και υπέρ των Αυτού εντολών και το πιστεύειν τον θάνατον τούτον πρόξενον ζωής αιωνίου είναι». Δηλαδή, πίστη είναι το να πεθαίνει κάποιος για τον Χριστό και τις εντολές Του και να θεωρεί πως τούτος ο θάνατος θα είναι για αυτόν πρόξενος αιωνίου ζωής. Έτσι, λοιπόν, κατά τον άγιο Συμεών τον νέο Θεολόγο, η πίστη συναρτάται με το μαρτύριο του αίματος.

Επιπρόσθετα, κατ' αυτόν, η πίστη συμφαίνεται και με το μαρτύριο της συνειδήσεως, δηλαδή, τον αγώνα κατά των παθών και την απαγκίστρωση από τα εφήμερα, μάταια πράγματα. Θα υπογραμμίσει για αυτό: «Πίστις εστί μη μόνον το καταφρονήσαι πάντων των εν τω βίω τερπνών, αλλά και το εγκαρτερήσαι εν παντί πειρασμώ». Δηλαδή, πίστη είναι να μην προσκολλάσαι στα ευχάριστα του βίου τούτου και στις ηδονές του, δηλαδή, να μειώνεις την αρετή της κατά Θεόν κακοπάθειας και να έχεις την απροσπάθεια του νου, που σημαίνει να μην απολυτοποιείς και να μην θεοποιείς τα υλικά αγαθά. Επιπρόσθετα δε, να αντιμετωπίζεις κάθε πειρασμό με υπομονή και ανδρεία.

Ο άγιος Γρηγόριος ο Νύσσης, με τη σειρά του, μιλώντας για την πίστη που οδηγεί τον άνθρωπο προς τους ουρανούς και παραθέτοντας κι αυτός την απροσπάθεια του νου ως βασικού στοιχείου της, επισημαίνει: «Οδός η προς τους ουρανούς ανάγουσα την ανθρωπίνην φύσιν, ουδεμία άλλη εσί ως η φυγή και η απόστασις των περιγείων». Δηλαδή, ο δρόμος που οδηγεί την ψυχή στους ουρανούς, περνά μέσα από την αποφυγή των επίγειων πραγμάτων.

Εξάλλου, η πίστη, κατά τους θεοφόρους Πατέρες, δίνει στον άνθρωπο τη δυνατότητα της βίωσης των αρετών, οι οποίες, για την Ορθόδοξη Πατερική Θεολογία, έχουν γεννήτορά τους τον Τριαδικό Θεό. «Πάσα αρετή άναρχος εστί, τον Θεόν έχουσα αϊδίως γεννήτορα», θα τονίσει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, στον περίφημο αγιορείτικο τόμο του. Έτσι, λοιπόν, ο άνθρωπος της πίστης, βιώνοντας τις αρετές, ενώνεται με τις θείες άκτιστες ενέργειες και γίνεται θέσει και ενεργεία θεός, δηλαδή άγιος. Για αυτό τον λόγο ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς σημειώνει: «Άγιοι εισίν οι δι' άκραν καθαρότητα της καρδιάς ιδόντες και παθόντες την του Θεού λαμπρότητα». Δηλαδή, άγιοι είναι οι όντως πιστοί άνθρωποι, που

αφού καθάρθηκαν πλήρως από τα πάθη, έγιναν θεοί κατά χάριν.

Αξίζει να τονισθεί, πως πέρα από αυτό, η πίστη αποτελεί σοβαρό ανάχωμα κατά της αμαρτίας και του κακού ευρύτερα. Ο άνθρωπος που έχει αίσθηση της παρουσίας του Θεού, αποφεύγει τη διάπραξη της. Επισημαίνει για αυτό ο άγιος Ησαΐας ο αναχωρητής στο έργο του «Περί τηρήσεως του νοός»: «Εν παντί πράγματι ο ποιείς, τον Θεόν έχε ότι βλέπει παντί λογισμώ σου και ουχ αμαρτήσεις ποτέ». Εξάλλου, ο αββάς Ισαάκ ο Σύρος στα «Ασκητικά» του, θεωρεί ότι η πίστη αναπαύει και ηρεμεί τον άνθρωπο: «Η πίστις ανάπαυσις εστίν τελεία και παράκλησις τη ψυχή». Κατά τον μεγάλο αυτό νηπτικό πατέρα της Ανατολής, η πίστις γεννά τον σεβασμό προς το πρόσωπο του Θεού και τούτος ο σεβασμός πάλι ωθεί τον άνθρωπο στη μετάνοια και έτσι αξιούται της πνευματικής γνώσεως, που ασφαλώς θα λέγαμε εμείς δεν έχει ο άνθρωπος που δεν πιστεύει. Σημειώνει χαρακτηριστικά ο Άγιος: «Εκ της πίστεως τίκτεται ο φόβος του Θεού, όστις αναγκάζει τον άνθρωπον μετανοήσαι και ούτως ο άνθρωπος αξιούται της πνευματικής γνώσεως».

Μεγαλειώδης, λοιπόν, η αρετή της πίστης, αφού βοηθά στον εξανθρωπισμό του ανθρώπινου προσώπου και του δίνει τη δυνατότητα μιας πραγματικά σωστής θέασης του κόσμου και της ζωής.

Πηγή: Σάββας Αλεξάνδρου, Θεολόγος – Διευθυντής Γραφείου Ορθοδόξου Ομολογίας, Ιερά Μητρόπολις Λεμεσού, Εφημερίδα (Κύπρου): «Ο Φιλελεύθερος», σελ. 28, § Απόψεις, «Η πίστη κατά τους ορθοδόξους Πατέρες», Δευτέρα, 28 Σεπτεμβρίου 2026.